

Ազգասերս այս ջանագոր, բառ հա-
րի՝ սրտս հաքիմանի ազգային ազա-
տու լեռան, յարժամ հայթայթեաց,
եղևս, թարգմանեաց ի մեր լեզու, և
հաստատակեաց զօրինակս գաշանց Առ-
սակալի և ընկերութեան Առեղծիան
Հնգեաց ընդ ազգիս Հոյսց ընդհան-
րագրէս՝ և ընդ Կէ. աշանթար Բանասի
Չուգայեցւոյ՝ այրովքն հանգերձ,
Տէս Ագառէ թիւ 7. էջ 35—թիւ 37,
132—133—և ի յաջորդսն, Էջմէ ոբբ
կարողք եին, գէթ այսբան ի կարևո-
րայն նդառալին, այսինքն՝ ամէն մարդ
բառ կարեաց իւրոց ոյսքան առնէր,
և ոչ աւելի, արդէն իսկ Իսաակ մեր

յորէնս երկրիս և Մեծին Բրիտանիոյ մեծաւ և հաստատեալ իսկ էին։ Բայց օտարապապական և յայսմիկ ի վեր ել բունն թէ՛ Թոմասէսէն և իսկ Թոմաս թէ՛ Մեծին և Մեծին թէ՛ Մեծին շարժեալ զհրապարակողութիւնս ալ զին թէ առաւ և թէ յայց նախագահութիւնս Հնդկաց ի պաշտպանութիւն Իսրայէլի մարտի — Շարժեալ այն զհրապարակ և զքի միտաց իրաւփառայ ի ծանր թաթ անկանել կուշազին՝ բաւ որո՞ւմ առ թէ՛ Բեռնէն է և այս կարգին բուն յարակութիւնս — բայց զարտայ շարժել զՊատուի չափարակութիւն մեր՝ որ զթէթէ յամենայն զկար առել զիսէն Թոմասէսէն և իսկ Թոմասէն է։

Մէլքուս մարդ է և Միտան մարդ է, այնքան հարկանեն զիրարս՝ որքան ունին զարուսթիւն և բայց յորժամ քաղին զարուսթիւնն թուրացեալ յերար երես անկան, և սկսանին պատման նոր կաճեալ ինդէն իսկայ և Բայն է զոր նաքա տանել կարեն՝ որպէս անհարք — Բայց զու եկ ալէ, և զուրգին առ զնախարարին օրինակ, թէ ճիւղէն ի թիկանս միմեանց հասանեն կարեօք, թէ ճիւղէն ճիւղէն տան անկելոյն, և թէ ճիւղէն կան օղնական տարին։

Բանց աղապիս տղատութեանն և և կեկղիցի, ոչ զպարց, և ոչ որ և իցէ հաստատութիւն մեայ հիմնաւոր Ինչ օղաւ մարդոյ ի մային տիկն աւնել, և ի գլուխ բոք ինդոսեալ վանն պարտուց զանկի միջ, Բանք մեր վանն Մէլքուսայ ճին, այլ վանն ամենաօրինակ Բղգիս, և վանն բարեբար հասարակութեան Հայց Հնդկապատանեայ ինդհանրապէս։

Բայն որ քանի ամաք յառաջ մեծ

ծախիւք ի և զժուարու ինկեր, այժմ զօհո ինկն Տեառն՝ վարուժք և իւրութեամբ ինկի Գաղիւնէն որպէս ի բնագրին, իսկ և ի Հայ թարգմանութեան ինկն անկան, և իսկ առաջ և զարտին անկան նարանք փառաւոր և աղապիս ք հասարակին և իւրսին, Ինկ միջն յարին կարցէ Բղգին՝ կարճեալութիւնն Բարեկա մին Հնդկաց ինկնին իսկարճին առաջն նարա, վերադին յարուցմանք Միջն ինդէն Թեռնայն (որ յաւտ վանն զրդոս և թեռն և ամենայն) հեղանուն և զնաւին։ Իսրայէլի մեր հաստատութիւն և Բղգին զարտութիւնն տանայ։

ՅԱՆԴԱՆՔ՝ և ի հաստատութիւն նարա — ի Գաղիւնէն մեղք և յՕրէնս նարա — ի Սիւսիւն և ի Պաշտպանութիւն Հասարակին թող աղապատան գնացուր։ ԹՈՂԱՆՔ —

— Պարուն Հայրապետ Պաշտպանեան որ անգակալ էր Պարուն Բեռնի Պաշտպանին ի Չին Տեք նաւով վերադարձաւ այս ի Չին անցեալ ամառ։

— Պարուն և Տեքին Գաղիւն Բղգին և հանդիման Օրինգաւն Հալիսիս Բնաւորութիւն զարտեր իւրեանց վերադարձան աղապէս ի Մարտինայ, ի Չին անցեալ Գաղիւն ամառ։ Ուր երթեալ էին վանն զնաւանայ։

† Բնային ծախք աղգին որ երթան վանն հաստատութեան իսրայէլիս, թող զայլ ամենայն աղապատութիւնն թարգմարեալ աղգին հաստատութեան, միայն առանձնաշնորհութիւնն առաւել Գաղիւնէն փանտին վանն ամենափառաւոր ինկեր աղապիս՝ զու աղապիս և ինկայն մի կամ երկուց ամառ վանայ լայն։

Վան անգակալ աղապիս և և ի Պարուն վարձանիս անկան ի իսրայէլի Բնաւորութիւն և ի զարտեր նարա առ ինկն Մէլքուս վարձանիս՝ որո՞ւմ (և թէ ինկն այլ մեղքաւ օրացին ինկանք) հասանին այն ամենափառաւոր ինկն։

— Գերատառիւ Պարոնայք Քարսի Քնիկը յառաջագոյն Քառասնորդ ժողովոյն վրէժնի Քարսից, որ երանելոց է մինչ յառանձնաբերութիւն Սարտ տմայ : Հայրենական զերաւամբաւ տան ոյստեղի յայտնի է : զի ամի ամի ձրի անցն շնորհն թողմոց ի մերազնի եկացոյ որք ոչ մուրաւի ինչ կարող են դառնալ : և ոչ գործելով : վանորդ և զարդ ին ծանուցումն ասմբայնալիս : զի եթէ կամիցին անսանկ գորոցք հայրենի իւրեանց՝ զիմեցն ի գլխաւ թիւն Տան այնորիկ և ձրի անցն գլխաւիցն :

— Պարոն Օհնրայ Մէլքում Մանուկեանց ինկարաւ յեկեղեցական Մասնէ Գերադոյն Մանի տեղւոյ զհատկականաբար թիւն գոյից Հանդուցեալ Պարոն Մանուկայ Օհնրայեան : Որք միանգամ առնելիք և տալիք իցնն Հանդուցիցն՝ աշտահան և Պարոն Պատկապատարն ծանիցն և բանականաբար :

— Պարոն Գաբրիէլ Մատուածաւարեան Մուրադխանեանց վախճանեցու ի Հասակի ՏՃ ամաց : Որք էր սա Մեծանուն Պարոն Մատուածաւարայ Մուրադխանեան՝ որ դողաբաւ յամենայն ժամ ընդ ձեզ ունելոյ հոգւով՝ թողեալ էր Կաղարեթայ սուրբ եկեղեցւոյ մերում գմեժ գումար գրամոց : և՛ բոլոյ զիս յամենայն ժամ ընդ ձեզ ոչ ունելոյ ծարաւով՝ կտակեալ էր վրան հաստատութեան ազգային ուսումնարանի զայն դումար՝ որ մինչև ի ձեռս արկանել ազգին զայն՝ եհաս մինչև ցերեպան հաղարս Աջայ Ուղիկեայ : Որք յիշատակն մահարձանօք անմահանայ ի Մարտիրոսական Ճեմարանի :

Իսկ Հանգուցեալ որդի նորա՝ թէ-

պիտե ճեղալ յապարանն՝ և միշտ ի հիւզող արքային՝ յորինակ անկայան դողաւման բարեաց աշխարհաւ : սակայն երախտագէտ Հասարակութիւն մեր ի Կալիպիա՝ իսկայն շրջաբերական գլխով խնդիր մատուցին Պարոն Գաբրիէլ Մ. Գաբրիէլեանց՝ Եկեղեցական Կալիպիայ և Զիշտայ Ուրբ Եկեղեցեայ մերոց՝ զի ի ոյտալ մեծաւամբաւ : Հար նորա՝ հրաման տալէ ամենայն պատուով բաւալ զգինորա՝ և թաղել ի գաւթի Ուրբ Եկեղեցայն՝ յեկեղեցւոյ անտի հոգաւով զծախան :

Մեծ որոր լալին Պատուելի Հասարակութիւն մեր և սակի քան ըզփառ մարմարանի մահարձանաց՝ պատուեաց զյիշատակ Կալիպիայի Մուրադխանի՝ ի քով լալութիւն տալազոյ մեծադործայն վրան տալի և եկեղեցւոյ :

Եկնոյնիս զի նոյն շնորհք և գլխաւ թիւն գլխով զորս առնէր Հանգուցելոյն ազգ մեր և եկեղեցի՝ ի կեանս նորա : յարասեցց իցնն տա տան և որդիս նորա :

ԵՐԵՎԱՆ

ՅԱՅԴՈՐ նորայ Կապիպի Երեւան Հոգեաց՝ Երբ Գեղարեաց, կարի շքեղ հանդիսացու համախումբ ներկայութեամբ եկեղեցական, քաղաքական և գիւնուորական աստիճանաւարաց :

Տխուրեմք զրեւ, զի Պատուելի Հասարակութիւն մեր՝ ոչ Երբ Հարդիկեայ “Տէր ուղղեալ” տալց : և ոչ ի թախանորդին շնորհաւորել գնաց : Պատիւ Երբիս պահանջէր ոչ թերաւ նալ յայտալիս :

—Ազգաբանակութեանց թէ աստ
և թէ յԱղբալիս թախն մեծ արգել
առն սկզբնաւորութեան Շողոսիւսացի
Հնդիկս, և արդէն իսկ գանդատողք
շատ ի վեր երեւցան ի մասին այնմիկ:

—Առաջնորդք Հեռիսցին Ասիւ
տեայ Սեղանաւորութեան Սերու
թայ փոխանորդս կարգեցին վերահա
սու լինել Ստախն այնք Սեղանաւ
որութեան ի Կարիաթուս Ասի թէ խոր
հին Հրատարակել զՀաշիւ երկը և մօից
առանց գաղելոյ ինչ, և թէ և Եսեհ
ԲԱՆԵ այսպէս առնէր զորէն համե
առութեան կատարեալ լինէր:

—Իսկ իբրեւ Քաւմայոյ տարակաւսին
թէ արդէս քաղաքութիւն մեքսից ի
վերայ Բամբաի Հնդկաց արտաքս
բարձրաց միայն Բրտանացի նաւաց
հասանէր: Թէ որոց և իցէ առ հասա
րակ: Ինչ լինման դատարեւտանս
բանայ՝ հասարակաց քաղաքիւ զա
դատութիւն մեքսից, և ասէ: «Այժմ
յայն դար ժամանկոյք, յորում չէ
հարկ որ և իցէ կալ և կաղանա առիւ
արդ ի մէջ արկանել:

—Օ անաղան աստ իսք յառնէին ի
դերբաղին առնէի մայրաքաղաքիս,
յորոց մին էր՝ թէ ընդհանուր համա
րակին Իրաւանց կարգելոց իցէ և
ղակի համարակալ առնէին՝ յառնայն
բաժանմանս նորա, այսինքն ի Բալ
քաղանս, յԵկեղեցականս, և ի Պար
առաքերմականս:

Թէ սեղանաւորութիւն Բանկալայ
դառնայոց իցէ Ասեմական, որպիսի
է սեղանաւորութիւն Անգղիոյ, և աս
ի հաւատարմութիւն հասարակաց՝
համարակալ կորդի, ասի: Այլեւամ
Պատրիկ Վրանս:

Յանքութեմն արարեալ և դիա
նանս եկեղեցական օրինաց՝ զմերժելին
մերժելով, զազդելին աւղլելով, և

զընդունելին ընդունելով՝ կորդի,
ասի: զի մի պահեցէ համարակալ ա
ւելի քան զգումար 499 աւելաց,
այլ ի յրանայ Հինգհարիւրին՝ իս
կոյն յանձնեացէ Ասեմին:

Հարկալ ըէ գումանական օրք դրա
ւական տան Ասեմին, վարկալակի
յիս մահաւ կամ անանկութեան բա
նակատարացն ազգ առնել նմին, զի
զխոսացէ առնան և թէ կենդանի,
կամ անանկացեալ իցին բանակաւոր
քին:

Որոչ համար պահի մօից առնէին
ի կողմնէ Թաղին Աղբալի:

Եկեղեցական Յիշատակագրին հրա
մայի պահել գումանայն գրաւականս
վերաբերեալս կաւալարութեան ի
սեղանին Բանկալայ:—Շուրհ երա
նէր թէ վախելոց էր նաև պաշտան
հարկահանին:

—ՀԱՅՈՒՆԻՆ ՍԵՐՈՒՆԵՅԱՆԸ: Այն
Հրէի ուրիմ, որ բնակի ի մայրաքա
ղաքի այսինկ փոռաւայիս տաճար
բն համարել թէ այն իցէ պառճառ
անկարութեան առն: Աստի գաղա
ի նմանէ փոռաւայի պահար ինչ դը
րամոյ, զնայ զնէ և դիտելէ ի ժեմ
ան զկեղծ ինչ տաճար, Վաղանքի
ի լոյս դան, և Հրէայն փալ չանի՝ որ
այոյ: Ուստի յառնէին կաթ և կիւ
րնդ գոռաղան և ընդ գան, և Հրէ
ուհին ի դառն գարոյն փորձութեան,
որո ուսանի թէ ճշմարիտ սիրունու
թիւն կսով ընալ իցէ իսկում անորա
րութիւն, և ոչ թէ շարք առաճանց
խաճտաղաց:

ԲԹԱԻԻԸ

ԱՐԱՅԵՍ նաւ ելանէր աստի գէտ
ուղիւ ի Բթալիս, և Արարտան
Բնկերութեան դրանք բարձան անդր՝

առաւելաւէս՝ իբր դոյզն երկայրէք
ոխրայ և Սեփարանաց առ Պարոն
Ղազար Յովհաննէան 'ի Սուրբայա՝
այլ՝ ախաւք եմք զե տրկննն և հաս
նաւուն՝ ուստի ակնունիմք 'ի վերայ
Սինկափորայ յուղարկել :

ՊԵՐՍԵՆՍԷՆ

Պերեն 'ի Բուշետայ թէ Պաղղե-
ացի տեղակալ : (գորոյնանունն ճշ յիշա-
տակեն) եկեայ անդը՝ նստեալ էր
նստել 'ի Բաօրայ :

— Ընդզկացի չրագիրք կարն դոր-
մանօք խօսին գգիւտից Պաղղեացոյ՝
որ 'ի փորոց աւերակացն 'ի Կինուէի .
ևս ե զվաւթայ տէրութեանն հոցա՝ որ
անյապաղ նաւս արձակեաց զե բարձ-
ցենն վնաս 'ի Պաղղեա . այնինչ զԵ-
տեալքն յիւրեանցայնոց տպոտտան կան
և մնան 'ի խնամն ժամանակին :

Ոքաւ իրար լեզու հասկանան . այլ
դու եկ մեզ ասա՝ թէ մինչեւ երբ
պիտի հայիմք և զարմանամք յարարս
տղզաց օտարոց : — Ինչ երանութիւն
լինե՞ր ազդիս՝ եթէ մի ուսումնական
ընկերութիւն բաղկանայր : դնէ վասն
հեռթեանց մերոյ աշխարհի : Եթէ
սորին մեղ ինչ պէտք իցեն : Հարցա-
նեմք և մեք : թէ աղա և օտարացն
ինչ :

ԸՆԿՂԻԼ

ՏՈՒՆ ՏԵՐԱՆՑ լացաւ 'ի 23 անցեալ
'ի Եղեմբերի յաղապա հաստատելոյ ըզ
ժողով ինչ Տէրանց 'ի մօտին վերա-
հասաւ լինելոյ պատճառաց վասնդին
առի և արոյ : — Յառաջ քերան պատ-
ճէնք թղթոց 'ի մէջ Տէրութեան և
Սիդանաւ արութեանն . զի յաւելցին ըզ

վաշխ փոխոցն ց7, կամ 8 առ հարիւր
որ յամեցաւ ց50, այնք ամոնյ . ուր
Կամն Լըլեքօրոյ յառաջ մատոյց՝
թէ ընկերութիւն Ստաւաթիանաց
Լընկեան Հնդկաստանի յամենայն
'ի դէպս իւր՝ երարձ անախ դանձ բա-
զում : և դադարկելով գաշխարհն յըն-
թացական դրամոց՝ կործ անեաց դվա-
ճառաստուն նորա անդ : և զիտպակ-
ցեալ բանակատորայ նսցա՝ առտ :
Որոց մօտին՝ առաց Լարդ, Լըկանդ,
թէ որքան և ջանացայ փախխաւ թիւն
առնել կարեար չեղև : Լըպ յետ բա-
զում ասից և լսից վճռեցին ընտրել
ղեօր ժողով Տէրանց վասն քննելոյ
պատճառաց վասնդին առի և արոյ :
Լըլեք ասացին թէ չէր կարեար ժո-
ղովոյն յընդ հանուբս պարապել . այլ
միայն պարտ էր մերահասու լինել գոր-
ծոց Սեդանաւ արութեանն . ուստի և
հրամայեցաւ 'ի կարգի գնել նախ բզ-
գրամաթաւ դթա հատուցանելիս 'ի պա-
հանջման :

'ի ՏԱՆ Հասարակաց՝ որ բացաւ
'ի 24 'ի Եղեմբերի՝ խօսք եղին թէ
մատակարարք նորոյ օրինաց օղբա-
սաց չե կարգեալք՝ 'ի մօտայ կար-
գելոց էին :

Իբն ճովաթեալին Ղապեղայ յա-
տեան բերան և յանմիտ հասարե-
ցան : Պարմեալ խօսք 'ի վերայ գոր-
ծաց Սեդանաւ արութեանն Ընդզկոյ .
յորում վճռեցաւ յաւելալ յիշտա-
նութիւն Սեդանեոյն և 14-000-000
թիւայկոյ : Լըպ իբն Ղապեղայն Ստա-
րայ յառաջ մատուցան . և յետ բա-
զում վեճից : որ 'ի միտ և յանմեղու-
թիւն նորան՝ վճռեցաւ լսել իրաւան-
ցն յառաջ բերելոց վնման : Հուսկ
սաղա 'ի մէջ քերան յաւ խախտեալ
կուկիքն Լըլանոյոյ ընդ Լըպից .
զորս շատ համարեցաք անգլացա :

Բանասիրական

Հրապարակութեան ի հարգանք ի վերայ մանուկ
կեանքս:

ՀԻՈՒՄՈՐԱԼՑԵՐ, Հայրենակեցք, և բարեկամք լուարձք ինձ ասիս ի բաւանց իմաց, և լուս. իրաւք. զի կարկեցք իսկ: և Լուսառայէք ինձ վրան անկեղծութեանն և ակն ածէք յանկեղծութեանն զի Հաւատարմեք: Պարտաւեցէք զիս ՚ի ձեր խոճեմ միտս: և դամենայն գոյալարանս ձեր շարժեցէք զի լուսադրնո կարասնիք ՚ի զնին մատչել: Եթէ իցէ ոք յայսմ կաճուսի: արեկամ գնն սիրելի Կեսար, յիս ասեմ, թէ Բաւաստի սկսն առ Կեսար ոչ էր նազալ քան զնարայն: Եթէ այդ բարեկամն ՚ի Հարց և փորձ մոցէ թէ ընդէր Բրաւասոյ յարեալ ընդդէմ Կեսարու, այս է իմ պատասխանսն—Ոչ թէ սիրելի զԿեսար փաք ինչ, բայց սիրելի զՀաւով առաւել քան զիս: Կամ զի Կեսար կեայր, և գուք մեռանէիք իբրեւ զներս, քան թէ Կեսար մեռանէր, և գուք կէիք աղտաք: Որպէս սիրէն զիս Կեսար, սպան՝ ՚ի փերայ նորա—լուսարմ բարեբաստ էր նա, ինդ մմ ընդ այն զի կորովն էր նա, պատուէի զիս: և սուկայն էր փառասուք՝ սպանի զիս: ԲՀաւատարմեք Հոսին ոսկո սիրոյ նորին, ցնծութեանք զայսին վանն բերեբաստութեանն նորին, պատիւ ընծայի նմա վանն քաջութեանն նորին, և մահաւամբ կարուսանի՝ սակա փառասիրութեանն նորին: Ո՛ր աստ այնքան փանաքի, որ ջանկասցի ինեւ գերի: Եթէ իցէ ոք, ասացէ. զի զիս ՚ի գոյրայթ շարժելի: Ո՛ր աստ այնքան բիրտ, որ չկամցի ինեւ Հոռովմոյցին: Եթէ իցէ ոք, խօսեցի՝ զի զիս ՚ի

յասուն գրգռեցի: Ո՛ր աստ այնքան նուաստ, որ ասիցէ զհայրենիս իւր: Եթէ իցէ ոք, յայանեցէ. զի զիս զայրացուցի: Կամ լուս. վասն պատասխանեցի: Ո՛ր ոք—ուրեմն ոչ գուք ՚ի բարեկամին վատեցի:—Ո՛ր ինչ ասուել որարի ես Կեսարու՝ քան զոր գուք առնել պարտեք Բրաւասոսի: Ինդ իր մահուան նորին է արձանադրեալ ՚ի Կապիտոլինի. փառք նորին չեն նուագեցուցեալ, յորս էր նա արժանի. և իմ յանցանք նորին չեն ճշտացուցեալ: Երբ վանն սպաւնաւ, Գայ մահ զի նորին յուզարկաւորեալ սպաւ մեծաւ ՚ի Սարկասէ Լնատնիսէ: որ թէ և չէր ձեռնառաւ մահուան նորին՝ բայց քայիսցէ զօգուս մահուան նորին այսինքն է՝ տեղի ինչ ՚ի Հաւատարկապետութեան. և ո՛ր ձեռն ոչ կայցի: Լյոսու մեկնիմ աստի, թէ սպանի վանն օգոսին Հոռովմոյ զսիրտ բարեկամն իմ, ունիմ ՚ի ձեռն իմում զնոյն զաշխարհ, երբ պէտա ունիցին Հայրենիք իմ զլուսել զիս ՚ի կենացո:

ԸԷԼԻՊԻԷՏ:

Յ. Խ. Գ.

Նա որ կրակէ զհոշիկս քն. բայց միայն կորոզ ես քանաւարացեալ ուրախ լինել՝ որ բոլորն քեզ բարձրացուց ինեւ: Վայելիք նոյն բարեքն. բայց աւանդ վերաւարեց նոյն՝ որք կարտա են մտցել: Կամ աւանդ յերես սայլոյ նոյն. իւրեանց իրոյ Հոռովնն, Յիմոյ կողմանն՝ ասուել զգոյշ կամ ես ընդ մասնից իմաց կամ որք լինեն ստորագրեք են, քան թէ սա Հաւատարմ. զի երկն զիս տեղի տալ որ կարծեն՝ թէ բարան և այս իտերես ոմարժանութեանն այնպիսի պոնտրանութեանն ուրարտ ինի ՚ի մէջ իմ և նոյս: Պատանիք որպէս արժանն և միս յինն բանիս, այլ ընդ հակասակն՝ սպաւ մտաք կարծանն որ հրամայարար խօսելն. կողիս բաւեցն, և վճիւ հասանելն պիտի լինի մեծութեան:

Եւս շոյրութեանն թիպեալ երբեմն ոչ, բայց միշտ քրեթէ հոռովմոյցի իբրեւ միւսն ոք հարտաւ լինան և որ համարելութեան և Լուսն տեղում

